

Лиштван Каріна
студентка групи БА-222ск,
Іванько Анатолій
д. е. н., професор,
професор кафедри менеджменту та аграрної економіки
ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Суб'єкту агробізнесу нині недостатньо просто бути присутнім на ринку, пропонуючи свою продукцію чи послуги. Їм постійно необхідно пристосовуватися до змін і потреб споживачів, зміцнюючи свою конкурентну позицію на ринку. Вищезазначене зумовлює необхідність появи нових вимог та підходів як до побудови системи менеджменту суб'єктів агробізнесу в цілому, так і до її базової складової – операційного менеджменту. І якщо донедавна терміном «операційний менеджмент» цікавилися фахівці лише вузького кола, то нині він набуває все більшої популярності.

Проблеми менеджменту в діяльності суб'єктів агробізнесу, є, з одного боку, найвужчим місцем при використанні ними ресурсної бази, а з іншого – чинником, що лімітує ефективне використання всіх інших ресурсів, особливо враховуючи специфіку сільського господарства. Менеджмент є ключовим елементом економічної системи будь-якого суб'єкту господарювання і поряд із такими основними виробничими ресурсами, як земля, праця, капітал, підприємництво та інформація відноситься до ресурсу «праця». Однак це розумова, інтелектуальна праця, яка прирівнюється до активів підприємства, тоді як фізична праця – до витрат.

Загалом, термін «менеджмент», який є похідним від англійського слова «*to manage*» (управляти), на інші мови дослівно не перекладається. Зміст даного поняття увібрав у себе всю різноманітність вимог до управління як мистецтва ведення справ і стилю роботи. Поняття «менеджмент» асоціюється насамперед з підприємницькою діяльністю і діяльністю окремих людей – менеджерів та пов'язане в основному з цілеспрямованим впливом на людей з метою досягнення поставлених перед ними цілей.

Залежно від сфери дії виділяються різні види менеджменту, зокрема: загальний (адміністративний), галузевий, організаційний, функціональний, підприємницький, міжнародний тощо. З точки зору менеджменту в суб'єктах агробізнесу можна вести мову про операційний, маркетинговий, фінансовий, кадровий, транспортний, стратегічний менеджмент. Операційний менеджмент – це цілеспрямована діяльність щодо створення (чи зміни стану) продукту шляхом перетворення необхідних ресурсів у потрібні товари, послуги за визначальної ролі операційних менеджерів і оперативної інформації.

Всеукраїнська науково-практична конференція
«Міжгалузеві наукові дослідження:
можливості та варіанти впровадження»

У змісті операційного менеджменту відбиваються характер і особливості професійного мислення менеджера. Це свого роду структура знань, викладена як конкретна система цінностей, установок, стереотипів, що поєднують накопичені дослідницький потенціал і практичний досвід, сформоване світовідчуття і перспективне мислення [1, С. 10].

Мета операційного менеджменту – формування ефективної системи керування операціями у виробництві, сервісі.

Предметом операційного менеджменту є закономірності планування, створення й ефективного використання операційної системи організації.

Основне завдання операційного менеджменту – побудова керувальних систем, що забезпечують виконання необхідних дій і процедур для одержання ринкового результату від функціонування операційної системи будь-якої організації.

Об'єктом вивчення операційного менеджменту є операції у різних сферах людської діяльності. Вони уособлюють собою будь-яку діяльність у виробництві, науці, освіті, економіці тощо, яка пов'язана з творчим процесом.

Для однакового розуміння терміну «агробізнес», вважаємо доцільним також надати певні пояснення і в цьому аспекті. В міжнародній термінології й практиці прийнято відрізнити терміни «*agriculture*» або «*farm*» (сільське господарство) і «*agribusiness*» (агробізнес). Зокрема, під першим розуміється фермерство або власне сільське господарство, а за вітчизняною класифікацією – друга сфера АПК. Під другим – засоби виробництва для сільського господарства, переробна промисловість та інфраструктурні галузі, або все те, що забезпечує діяльність сільського господарства, тобто перша і третя сфери АПК. При цьому, за вітчизняною термінологією такого чіткого поділу на сільське господарство і агробізнес не існує і під останнім розуміють всю діяльність, пов'язану з аграрно-промисловим комплексом, тобто поняття «агробізнес» і «агропромисловий комплекс» виступають як синоніми. Словосполучення «аграрний сектор», «аграрні підприємства» та «сільське господарство» і «сільськогосподарські підприємства» також є синонімами за аналогією зі словосполученнями «аграрне виробництво» та «сільськогосподарське виробництво». Зокрема з англійської мови термін «*agriculture*» і «*agricultural enterprises*» перекладається як сільське господарство і аграрні, або сільськогосподарські підприємства. Інша ситуація, коли йдеться про агропромислові підприємства, або агропромислове виробництво. Тут крім аграрних підприємств і аграрного виробництва задіяні також підприємства з інших двох сфер агропромислового комплексу та інфраструктури. Це можуть бути підприємства з виробництва техніки і обладнання, мінеральних добрив, засобів захисту рослин і тварин, що входять до I сфери АПК, або підприємства з переробки сільськогосподарської продукції, її транспортування, зберігання, реалізації сировини та продуктів харчування, що відносяться до III сфери АПК та його інфраструктури. Таким чином під терміном

Напрям 2
«Digital-агро: тренди та проблеми.
Біотехнологія в сучасному світі: користь і ризики»

«агробізнес» пропонується розуміти діяльність, пов'язану з усіма сферами агропромислового комплексу [2, 46 с.].

Практика функціонування суб'єктів агробізнесу, в першу чергу сільськогосподарських підприємств, яскраво засвідчує, що одними із найбільш вузьких місць в їх діяльності є кваліфікована робоча сила і, особливо, менеджери. Це пов'язано з тим, що існуючі проблеми в менеджменті перетворюють цей елемент в обмежувальний чинник системи. Адже навіть володіючи новітніми технологіями виробництва сільськогосподарської продукції, маючи достатній або високий рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення, без належного менеджменту підприємство приречене на економічні втрати через низьку ефективність організації та управління господарською діяльністю. При цьому, однією із специфічних особливостей сільського господарства є те, що тут, у більшості випадків, поєднуються функції власника і менеджера. Незалежно від того чи це фермерське господарство, приватне сільськогосподарське підприємство, товариство з обмеженою відповідальністю, кооператив чи акціонерне товариство – в усіх цих організаційно-правових формах господарювання тією чи іншою мірою відбувається поєднання функцій власника і менеджера.

Загалом же, операційними менеджерами можна вважати всіх менеджерів, оскільки вони повинні так управляти очолюваними підрозділами, щоб ті працювали ефективно і раціонально, поза залежністю від своєї функції. А враховуючи, що за чисельністю суб'єктів господарювання основу агробізнесу складають малі підприємства, які є найбільш динамічним елементом аграрного сектору національної економіки, наслідком неефективного виконання ними операційної функції (дії, внаслідок яких виробляється продукція чи послуги, що постачаються в зовнішнє середовище) є те, що суб'єкт агробізнесу в цілому не зможе домогтися успіху. Тому саме менеджери повинні вміти гнучко та адекватно реагувати на сигнали зовнішнього економічного середовища з урахуванням напрямку своєї безпосередньої діяльності, правильно визначати диспозицію підприємства на ринках аграрної продукції, послуг, робіт та ресурсів, чітко та оперативно приймати відповідні управлінські рішення від яких, в кінцевому випадку, залежить ефективність використання землі та капіталу.

Те, що в інформаційну епоху людина, її інтелектуальний потенціал являє собою основне багатство будь якого суб'єкту агробізнесу, ще більше посилює значення операційного менеджменту. В умовах інформаційної епохи, яка розпочалася у XXI ст. (четверта промислова революція), на відміну від попередньої – індустріальної епохи, центральним елементом економічної системи стає людина, працівник, що займається розумовою, інтелектуальною діяльністю, а основною характеристикою сучасного суспільства виступають цифрові технології. В інформаційну епоху темпи економічного розвитку стають не лінійними, а експоненціальними, нові, дизруптивні (проривні) технології

Всеукраїнська науково-практична конференція
«Міжгалузеві наукові дослідження:
можливості та варіанти впровадження»

здатні самі синтезувати і створювати ефективні технології. Ці технології викликають нові парадигми в соціумі, економіці та кожній окремій особистості, здійснюють цілісне зовнішнє і внутрішнє перетворення всіх систем у всіх країнах, галузях, компаніях і суспільстві загалом [3].

Отже, можна стверджувати, що операційний менеджмент, як складова системи менеджменту суб'єкту агробізнесу, набуває дедалі більшого значення в сучасних умовах цифрових технологій, підвищуючи роль людини як інтелектуальної складової управлінського процесу, а компетентний фахівець інтелектуальної праці стає найважливішим його активом. Тільки менеджери, що мотивовані повною мірою розкривати свій талант, інтелект, ентузіазм і творчість можуть забезпечити підприємству успіх і перемогу в ринковій конкуренції. В час інформаційної епохи успіх бізнесу пов'язують не з грошима, а з людьми, не з фінансовим капіталом, а з людським (інтелектуальним і соціальним), не з адмініструванням і контролем, а з довірою між працівниками і керівництвом організації, спільністю цілей і потреб організації та її працівників.

Список використаних джерел:

1. Сумець О.М. Основи операційного менеджменту: теоретичний аспект і практичні завдання: Підручник. 3-тє вид., перероб. та доповн. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 480 с.
2. Дем'яненко С.І. Аграрний менеджмент в системі агробізнесу. Економіка АПК., 2018. № 12, С. 42-50.

Клаус Шваб: Четверта промислова революція. Формуючі четверту промислову революцію. Київ: Клуб сімейного дозвілля, 2019, 416 с.

Хоменко Марина
к.с.-г.н., асистент

Національного університету біоресурсів і природокористування України

ВПЛИВ СТИМУЛЯЦІЇ ВІДТВОРНОЇ ЗДАТНОСТІ КОРІВ НА
МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНОСТІ НА ПРИ ОРГАНІЧНОМУ
ВИРОБНИЦТВІ

Процес відтворення тварин є життєво необхідним фактором, який визначає ефективність тваринництва. У скотарстві репродуктивна здатність самок має важливе значення для ефективного управління і виробництва в цілому. У цій галузі швидкість генетичного прогресу є повільною. Це пов'язано з тим, що корова, на відміну від інших тварин, за рік у кращому випадку має лише одне теля [3].

Більшість господарств відмовляються від використання гормональних препаратів з метою покращення відтворювальної здатності, оскільки ці препарати можуть зашкодити здоров'ю тварин, то застосовувати їх необхідно суворо за схемою і виключно здоровим тваринам.

На сьогодні одним із сучасних напрямків ведення тваринництва в Україні, який підвищує інтерес імпортерів до української продукції та сприяє покращенню структури харчування населення є органічне виробництво